

Naar een inhoudelijke vernieuwing in het DKO?

Reactie van OVSG op het eindrapport 'Verbreding – Verdieping' voor de inhoudelijke vernieuwing van het DKO

Situering

In september 2008 verscheen het eindrapport 'Gedeeld - verbeeld', van de Commissie Onderwijs-Cultuur en in december 2008 volgde het eindrapport 'Verbreding - Verdieping' voor de inhoudelijke vernieuwing van het deeltijds kunstonderwijs.

Het bezoek van Prof. Anne Bamford en haar onderzoek over kunst- en cultuureducatie in Vlaanderen lagen o.m. aan de basis van deze rapporten. De twee rapporten vormen dan ook een complementair tweeluik.

In haar onderzoek verwees prof. Bamford naar het elitaire karakter van het deeltijds kunstonderwijs en een hieraan gerelateerde toegankelijkheidsproblematiek (voor bepaalde doelgroepen). Ze wees ook op het gebrek aan culturele diversiteit, de te rigide structuur en een te vage verhouding tot het kleuter- en leerplichtonderwijs.

Diverse deskundigen uit het kabinet, de administratie en de inspectie formuleerden de algemene uitgangspunten. Deze uitgangspunten werden uitgediept door experts uit het hoger kunstonderwijs (HKO), het kunstsecundair onderwijs (KSO), het basisonderwijs (BaO), de amateurkunstensector (AK) en het lokaal cultuurbeleid, samen met vertegenwoordigers van het deeltijds kunstonderwijs uit elk artistiek domein (Beeldende Kunst/Beeld, Woordkunst/Drama, Muziek, Dans/Beweging en Media). Deze experts vergaderden in subwerkgroepen per muzisch domein, waarvan een afvaardiging zetelde in de algemene overkoepelende werkgroep. De OVSG-medewerkers die als expert in een aantal werkgroepen zetelden, participeerden in eigen naam en niet als vertegenwoordigers van OVSG.

Bedenkingen

In eerste instantie wenst OVSG in te gaan op de positieve elementen die in het rapport worden opgenomen.

- In het rapport wordt de verankering van het deeltijds kunstonderwijs in het onderwijsveld versterkt. Samenwerkingsvormen DKO - leerplichtonderwijs zullen in de toekomst tot de mogelijkheden behoren. Deze evolutie kunnen we alleen maar toejuichen. Het DKO heeft zich sinds 1990 meer en meer geprofileerd als een volwaardige onderwijspartner die een belangrijke ondersteunende rol kan spelen op het vlak van kunst- en cultuureducatie.
- De instapleeftijd zal voor alle kunstdisciplines op 6 jaar worden gebracht. Tot nu toe ligt de instapleeftijd voor de studierichtingen muziek en woordkunst op 8 jaar. Naast de afzonderlijke disciplines, wordt ook voor de 6/7-jarigen een domeinoverschrijdende initiatie in het vooruitzicht gesteld.
- Naar analogie met de vijf domeinen uit de muzische vorming wordt het domein 'Media' toegevoegd aan het studieaanbod in het DKO. 'Media' wordt niet alleen een autonoom domein, maar het wordt ook geïmplementeerd in de andere domeinen zodat de nieuwe media ingang vinden in alle disciplines.
- Einddoelstellingen en gedifferentieerde curricula zullen meer kansen bieden om leertrajecten af te stemmen op de concrete noden van diverse doelgroepen.
- Naast samenwerkingsvormen met het leerplichtonderwijs wordt ook de samenwerking met het hoger (kunst-)onderwijs benadrukt. Hier liggen mogelijkheden tot samenwerking met o.a. de lerarenopleidingen.

- Er wordt een duidelijke link gelegd naar de kwalificatiestructuur om een aantal op de arbeidsmarkt gerichte opleidingen een civiel effect te bezorgen.
- Ook met de culturele sector zullen samenwerkingsmogelijkheden worden gecreëerd.

Toch wensen wij ook enkele kritische bedenkingen te formuleren.

- De cross-over idee tussen de verschillende studierichtingen die in het rapport wordt geformuleerd als 'de kunstacademie', is interessant en verrijkend. Maar de kunstacademie moet worden beschouwd als een bijkomende mogelijkheid die naast de academies voor Beeldende Kunst of voor Muziek, Woord en Dans kan bestaan. Ze mag de volwaardige erkenning van afzonderlijke studierichtingen niet in de weg staan.
- We stellen ons vragen over de haalbaarheid en de draagkracht van een aantal geformuleerde ideeën. Zijn de DKO-leerkrachten voldoende geschoold voor deze toekomstige taken en worden deze ideeën gedragen door het brede onderwijsveld? Een gericht nascholings- en begeleidingsplan voor leerkrachten, samen met een aangepaste kunst-/lerarenopleiding, is een noodzakelijke voorwaarde tot het slagen van deze heroriëntering. Dit zal de nodige middelen en implementatietijd vergen. Het voeren van een gericht doelgroepenbeleid is niet evident, ook hier zal een gerichte en volgehouden beleidsinspanning nodig zijn om academies en leerkrachten hierin te vormen en te begeleiden.
- We vrezen dat de top-down benadering van het muzische netwerk op gespannen voet zal komen te staan met de lokale bestuurskracht van de inrichtende machten. Deze benadering miskent de jarenlange en aanzienlijke financiële en materiële inbreng van de steden en gemeenten bij het organiseren van het DKO zoals we dat vandaag in Vlaanderen kennen.
- Het uitbouwen van een nieuwe structuur van het muzische netwerk zal middelen vergen die niet langer beschikbaar zijn voor de kerntaak, namelijk kwalitatief onderwijs aanbieden. Men houdt geen rekening met de bestaande intermediaire diensten, zoals de koepelorganisaties en hun begeleidings- en vormingsdiensten, de associaties van lerarenopleidingen, de koepelorganisaties van het culturele veld, ... en plaatst de lokale inrichtende machten buiten spel. We pleiten veeleer voor een bottom-up benadering waarbij met gerichte incentives verschillende samenwerkingsformules kunnen groeien onder impuls van de lokale besturen en hun samenwerkingsverbanden.
- Het rapport geeft in de eerste plaats een inhoudelijke visie over het kunstonderwijs van de toekomst. We blijven op onze honger voor wat betreft de toekomstige subsidiëeringsvoorwaarden en de inspanningen van de Vlaamse overheid. Dit is niet onbelangrijk voor een sector die momenteel geen middelen genereert voor infrastructuur, slechts mondjesmaat werkingstoelagen ontvangt en voor een fractie wordt gesubsidieerd inzake ondersteunend en middenkader. Het tijdig betrekken van de financiële stakeholders, in casu de gemeenten, bij de verdere beleidsvoorbereiding, is een belangrijk uitgangspunt voor OVSG.

Brussel, januari 2009